

SỬ DỤNG PHÒNG HOẠT ĐỘNG ÂM NHẠC VÀ ĐỒ DÙNG TRỰC QUAN TRONG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG ÂM NHẠC Ở TRƯỜNG MẦM NON THEO MÔ HÌNH “LẤY TRẺ LÀM TRUNG TÂM”

TRẦN VĂN MINH*

Ngày nhận bài: 01/08/2017; ngày sửa chữa: 02/08/2017; ngày duyệt đăng: 04/08/2017.

Abstract: Music plays an important role in development of sense of aesthetic, morality, intellecture and physical ability as well as comprehensive development of personality. To improve the quality of organising music education activities in kindergartens, it is necessary to facilitate materials and equipments to create an active environment for children to experience music. In this article, author mentions use of music room and visual aids to perform music activities at kindergarten towards child-centered approach with aim to improve quality of caring and educating children at kindergartens.

Keywords: Music, visual tools, child-centered, music room, preschool, kindergarten.

1. Đặt vấn đề

Nghị quyết số 29-NQ/TW, Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT đã nêu: “Thực hiện đồng bộ các giải pháp phát triển và nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo; đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp dạy và học, phương pháp thi, kiểm tra theo hướng hiện đại...” [1], bên cạnh các giải pháp đồng bộ đã được thể hiện trong Nghị quyết thì việc đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị, đồ dùng, học liệu phục vụ cho công tác đào tạo tại các cơ sở giáo dục cũng có một vị trí quan trọng, góp phần không nhỏ vào việc nâng cao chất lượng chăm sóc - giáo dục trẻ. Đặc biệt, việc tổ chức hoạt động giáo dục “lấy trẻ làm trung tâm” đối với các ngành nghệ thuật, như: Âm nhạc, Mĩ thuật thì cơ sở vật chất, môi trường học tập, đồ dùng, phương tiện dạy học... càng ảnh hưởng lớn đến hiệu quả và chất lượng của nhiệm vụ chăm sóc - giáo dục trẻ trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay [2].

Trong giáo dục toàn diện, giáo dục thẩm mĩ được coi trọng bình đẳng với các nhiệm vụ giáo dục trí tuệ, đạo đức, thể chất, kĩ năng lao động... mà nghệ thuật Âm nhạc là một trong những môn học góp phần không nhỏ vào sự hình thành và phát triển nhân cách của con người. Âm nhạc là loại hình nghệ thuật xuất hiện rất sớm trong lịch sử loài người, gắn bó mật thiết với cuộc sống, có sức hấp dẫn với mọi lứa tuổi và đã trở thành một nhu cầu không thể thiếu trong đời sống xã hội.

Âm nhạc góp phần phát triển năng lực thẩm mĩ, đạo đức, trí tuệ, thể chất, tạo cơ sở cho sự hình thành và phát triển toàn diện các mặt nhân cách. Vì vậy, để nâng cao chất lượng của việc tổ chức các hoạt động giáo dục âm nhạc trong các trường mầm non (TMN)

cần có sự đầu tư về cơ sở, vật chất, trang thiết bị, đồ dùng học liệu... Mỗi cơ sở giáo dục mầm non cần phải tạo ra một môi trường hoạt động âm nhạc (HĐÂN) phù hợp để trẻ được trải nghiệm trong môi trường đó; tổ chức phòng HĐÂN trong các trường học được coi là biện pháp tích cực và hữu hiệu nhất, góp phần vào việc nâng cao chất lượng chăm sóc - giáo dục trẻ; nâng cao chất lượng giáo dục thẩm mĩ và dần hình thành năng lực thẩm mĩ cho những chủ nhân tương lai của đất nước, tạo nên đời sống âm nhạc phong phú cho trẻ. Bài viết đề cập đến vấn đề: sử dụng phòng HĐÂN và đồ dùng trực quan trong tổ chức HĐÂN ở TMN theo mô hình “lấy trẻ làm trung tâm” nhằm nâng cao chất lượng của việc tổ chức các hoạt động giáo dục thẩm mĩ nói riêng và chăm sóc - giáo dục trẻ nói chung.

2. Nội dung

2.1. Đồ dùng và trang thiết bị cho phòng HĐÂN

2.1.1. Phòng hoạt động âm nhạc. Phòng HĐÂN là nơi tổ chức, triển khai các nội dung, chương trình hoạt động nghệ thuật cho trẻ cả trong và ngoài giờ học một cách hiệu quả. Trẻ sẽ được tham gia HĐÂN tích cực và trải nghiệm trong môi trường âm nhạc hết sức sinh động, đầy tính sáng tạo với các trang thiết bị, phương tiện, đồ dùng học liệu đầy đủ, phù hợp cho việc triển khai, tổ chức các nội dung HĐÂN, phù hợp với đặc điểm tâm, sinh lí của trẻ.

Phòng tổ chức HĐÂN phải có diện tích từ 50-70m², cao ráo, đảm bảo độ thông thoáng, đủ ánh sáng, hệ thống đèn chiếu sáng không chói mắt, không chiếu thẳng trực tiếp từ trên xuống; sàn nhà lát gỗ hoặc trải thảm; tường nhà, phía dưới có ốp gương kính cao từ

* Trưởng Cao đẳng Sư phạm Trung ương

1,5-1,8m, gương ốp 2 mặt tường đối diện nhau, theo chiều dài của phòng, giúp người tập nhìn thấy cả phía trước và phía sau của mình. Trong lúc tập luyện, trẻ thấy mình trong gương sẽ tạo nên sự hứng thú, say mê, không có cảm giác mệt mỏi.

2.1.2. Đồ dùng và trang thiết bị:

- *Nhạc cụ* là một trong những đồ dùng quan trọng của phòng HĐÂN, giáo viên (GV) phụ trách sẽ là người sử dụng trong các buổi tổ chức cho trẻ HĐÂN. Nhạc cụ có thể là các loại đàn thông dụng như: Piano, Organ (đàn phím điện tử), Acoordeon, Guitare... ngoài những nhạc cụ dành cho GV phụ trách, còn phải trang bị thêm một số đàn Organ để phục vụ bồi dưỡng, nâng cao khả năng tổ chức các HĐÂN và kĩ năng sử dụng đàn của các cô; đồng thời phục vụ cho việc học năng khiếu của trẻ. Ngoài ra, còn phải trang bị thêm một số loại nhạc cụ gõ, như: trống da, trống lắc, sắc xô, song loan, thanh phách...

- *Các phương tiện nghe nhìn*: Phòng HĐÂN phải được trang bị một bộ âm thanh có chất lượng tốt, chuẩn xác về âm thanh, như: loa, âm ly, mixer, micro; kèm theo là các phương tiện khác: máy cassette; tivi, đầu video, đầu đĩa, máy vi tính xách tay, máy chiếu, phòng có kết nối Internet...

- *Một số trang thiết bị khác*: Phòng HĐÂN ngoài những chỗ ốp gương, nên có những trang trí tranh, ảnh đảm bảo về mặt thẩm mỹ, phù hợp với trẻ và gắn với nội dung HĐÂN; trang phục, đạo cụ múa và các đồ dùng, đồ chơi âm nhạc, các nhạc cụ mô phỏng; tủ kính để bảo quản và trưng bày đồ dùng, đồ chơi âm nhạc, quần áo, trang phục múa...

2.1.3. Vai trò của phòng HĐÂN trong hoạt động giáo dục trẻ:

- *Đối với việc tổ chức HĐÂN trong giờ chính khóa*: Phòng HĐÂN là môi trường tốt nhất để giáo viên mầm non (GVMMN) rèn luyện kĩ năng thực hành, kĩ năng đàn, hát, múa, dàn dựng các chương trình âm nhạc tổng hợp, kĩ năng kí xướng âm...; là nơi để GVMMN được ứng dụng các kiến thức lí thuyết vào thực hành tay nghề, thông qua các giờ tổ chức hoạt động học tập của cô và trẻ.

- *Đối với việc tổ chức HĐÂN ngoại khóa*: Phòng HĐÂN là nơi để GVMMN được bộc lộ hết khả năng, năng lực âm nhạc của mình qua quá trình được đào tạo và học tập; cũng là môi trường thuận lợi để khơi nguồn cảm xúc và sáng tạo cho GVMMN. Có thể khẳng định, phòng HĐÂN là một điều kiện hết sức cần thiết trong TMN, đây sẽ là môi trường tốt nhất đem lại sự hứng thú cho cả cô và trẻ góp phần vào việc nâng cao chất lượng của công tác chăm sóc - giáo dục trẻ.

- *Là nơi tập luyện các chương trình biểu diễn phục vụ các ngày hội, lễ*: Trong các ngày hội, lễ, chương

trình biểu diễn văn nghệ có vai trò hết sức quan trọng, ngoài ý nghĩa về giáo dục chính trị, tư tưởng, chương trình biểu diễn văn nghệ đã mang lại cho nhà trường một không khí phấn khởi, vui tươi, trẻ cũng được hòa mình vào không khí chung đó của trường. Tuy nhiên, để có được một chương trình biểu diễn văn nghệ đó, cô và trẻ đã phải đầu tư khá nhiều công sức, đặc biệt là khâu luyện tập. Vì vậy, phòng HĐÂN sẽ là nơi hết sức lí tưởng cho cô và trẻ luyện tập các chương trình văn nghệ phục vụ cho các ngày hội, lễ đó.

- *Là nơi tổ chức các HĐÂN nâng cao và lớp năng khiếu âm nhạc cho trẻ*: Trong các TMN nói chung, đặc biệt ở các TMN chất lượng cao nói riêng, nhu cầu của trẻ muốn được tham gia vào các lớp năng khiếu theo sở thích cá nhân là rất cao; đặc biệt với môn âm nhạc. Vì vậy, phòng HĐÂN sẽ là nơi hết sức phù hợp và lí tưởng để đáp ứng nhu cầu này của trẻ, như: tham gia vào các lớp học múa, học hát nâng cao, học đàn, học làm người dẫn chương trình...

2.2. Các nội dung tổ chức HĐÂN ở TMN. Tổ chức HĐÂN trong giờ rèn kĩ năng ở TMN gồm có các nội dung: ca hát; vận động theo nhạc, nghe nhạc; trò chơi âm nhạc. Trong các giờ học tổ chức HĐÂN "lấy trẻ làm trung tâm", GV có nhiệm vụ hướng dẫn trẻ những kĩ năng phù hợp với từng lứa tuổi để trẻ có thể tham gia vào các HĐÂN tổng hợp; sau đó trẻ tiếp tục được đến phòng HĐÂN để ôn luyện và hát lại các bài hát kết hợp với phần đệm đàn của cô phụ trách, được nghe hát, nghe nhạc với nhiều hình thức khác nhau, phong phú hơn; trẻ được múa hát tập thể và chơi trò chơi âm nhạc; được cảm nhận âm nhạc một cách hồn nhiên, trong sáng phù hợp với lứa tuổi, tạo nên một không khí vui tươi, phấn khởi và hết sức hào hứng; khơi gợi được ở trẻ niềm đam mê và sự thích thú với nghệ thuật âm nhạc. Cụ thể:

- *Tổ chức cho trẻ nghe nhạc*: Trẻ được nghe trực tiếp cô đàn, cô hát hoặc nghe qua các phương tiện nghe nhìn, xem video... Tùy theo tính chất và phong cách âm nhạc của bản nhạc mà trẻ được bộc lộ cảm xúc của mình, có thể là lắng nghe kết hợp với một vài biểu cảm qua ánh mắt, nét mặt hoặc cũng có thể hứng thú đứng lên nhảy múa để hòa cùng vào giai điệu âm nhạc. Trẻ có thể nghe kể chuyện cổ tích, xem video có nhạc minh họa, nghe nhạc có dẫn chuyện, nghe nhạc kết hợp với xem tranh, nghe những bản nhạc không lời, những bản nhạc cổ điển... Khi tổ chức cho trẻ nghe nhạc, nghe hát không gò ép trẻ nghe một cách thụ động theo khuôn mẫu mà nên gợi mở để trẻ được tự nhiên, thoải mái bộc lộ những cảm xúc âm nhạc của mình, khi nghe trẻ có thể lắc lư, nhún nhảy, dậm chân, vỗ tay, hát theo... Tất cả những cảm xúc đó, trẻ được bộc lộ tự nhiên, không nên bắt

trẻ phải giữ trật tự, ngồi ngay ngắn để nghe nhạc, nghe hát.

- *Tổ chức cho trẻ hoạt động ca hát:* Đến với phòng HĐÂN, trẻ sẽ được tham gia hoạt động ca hát với các hình thức nâng cao hơn, như: hát đối đáp, hát đồng ca, tốp ca, song ca, hát theo sự phân vai trong hoạt cảnh... Ngoài ra, trẻ còn được cô dạy thêm các bài hát mới phù hợp với từng lứa tuổi, tập cho trẻ biểu diễn, khuyến khích trẻ thể hiện bài hát theo cảm xúc riêng.

- *Tổ chức cho trẻ hoạt động vận động theo nhạc:* Đây là một hoạt động có "tính động" thường lôi cuốn trẻ tham gia nhiệt tình, sôi nổi và hào hứng. Ở đây, trẻ sẽ được tập luyện các kĩ năng vận động theo nhạc, tập các động tác múa cơ bản để minh họa cho bài hát; hướng dẫn trẻ luyện tập một số điệu múa dân gian có tính đặc trưng của các dân tộc, nhảy múa theo các bản nhạc nước ngoài quen thuộc... tổ chức cho trẻ biểu diễn các tác phẩm ca cảnh, hoạt cảnh, đóng vai thể hiện tính cách nhân vật.

- *Tổ chức cho trẻ chơi trò chơi âm nhạc:* Với điều kiện phương tiện đồ dùng, trang thiết bị của phòng HĐÂN, trẻ sẽ được tham vào các trò chơi có tác dụng phát triển năng khiếu và nâng cao cảm xúc âm nhạc cho trẻ qua các trò chơi: nghe giai điệu âm nhạc, tập xướng tên nốt nhạc, tập gõ đệm với nhạc cụ định âm; tập nghe để nhận biết về cường độ, âm sắc, luyện trí nhớ âm nhạc; các loại trò chơi đóng vai thể hiện tính cách nhân vật, trò chơi kết hợp với hát và múa...

2.3. Sử dụng đồ dùng trực quan trong tổ chức HĐÂN trong TMN

2.3.1. Vai trò của đồ dùng trực quan trong dạy học âm nhạc. Đồ dùng dạy học là những phương tiện vật chất giúp GV thực hiện tốt hơn quá trình tổ chức HĐÂN, đáp ứng được mục tiêu, yêu cầu của việc tổ chức các hoạt động cho trẻ. Đồ dùng dạy học tạo điều kiện trực tiếp cho trẻ huy động các giác quan, các năng lực hoạt động nhận thức tiếp cận thực tiễn, nâng cao khả năng tự tìm tòi, kích thích khả năng khám phá, rèn luyện kĩ năng học tập và thực hành của trẻ. GV chỉ đóng vai trò là người gợi mở, dẫn dắt và giải đáp những thắc mắc, những điều mà trẻ không thể tự trả lời. Sử dụng thiết bị đồ dùng dạy học có hiệu quả sẽ tạo điều kiện cho trẻ dễ tiếp nhận, ghi nhớ sâu hơn những biểu tượng, hình ảnh; tạo sự lôi cuốn, hấp dẫn làm cho giờ học sinh động. Do đó, việc tổ chức các hoạt động giáo dục, đặc biệt là giáo dục âm nhạc cho trẻ mầm non phải luôn gắn với đồ dùng dạy học.

Với trẻ mầm non, đồ chơi, đồ dùng học tập là phương tiện hữu hiệu giúp trẻ nhận thức và thể hiện cảm xúc. Những đồ dùng trực quan như: nhạc cụ gõ, đàn Organ, tranh ảnh, con rối, phương tiện nghe nhìn... có liên quan đến nội dung tác phẩm thường được GV

sử dụng minh họa trong giờ học nhằm thu hút sự chú ý của trẻ. Trong khi học hát, trẻ gõ đệm theo bằng phách tre, trống lắc, song loan, các nhạc cụ gõ tự tạo..., trẻ sẽ tăng cường cảm giác nhịp điệu, tạo sự hưng phấn. Sử dụng các đạo cụ, hoá trang khi hát kết hợp vận động theo nhạc cũng giúp trẻ thêm tự tin, sinh động và hấp dẫn hơn. Hoạt động giáo dục âm nhạc sẽ kém hiệu quả nếu không có các phương tiện đồ dùng dạy học như: nhạc cụ, cờ, lơ, hoa, các dụng cụ gõ đệm, băng, đĩa hình... Dạy trẻ hát sẽ chuẩn hơn, lôi cuốn hơn nếu có sử dụng nhạc cụ. Mặt khác, trước khi học hát nếu trẻ được làm quen bài hát bằng cách nghe băng, xem đĩa hình bài sắp học sẽ tiết kiệm thời gian hơn trong quá trình cho trẻ thuộc bài hát. Trong quá trình dạy hát, việc sử dụng đàn để lấy giọng giúp trẻ hát đúng âm vực, tránh bị cao hoặc thấp quá. Sửa câu hát sai bằng cách cho trẻ nghe giai điệu nhiều lần trên đàn giúp trẻ có điểm tựa vững chắc, dần dần tự điều chỉnh tai nghe để hát cho đúng. Việc ghi sẵn giai điệu các bài hát, bài vận động, bài nghe vào bộ nhớ đàn phím điện tử giúp GV đỡ vất vả và chủ động trong giờ dạy, qua một quá trình hoạt động liên tục đó sẽ giúp trẻ có được sự chuẩn xác khi HĐÂN và nâng cao khả năng cảm thụ âm nhạc ở trẻ.

2.3.2. Sử dụng đồ dùng trực quan trong dạy hát cho trẻ mầm non. Hoạt động ca hát có ảnh hưởng trực tiếp đến con người bằng tác động của âm nhạc và lời ca. Bài hát là phương tiện tốt nhất để truyền tải, phản ánh những hình tượng sống động, đa dạng của cuộc sống; khơi dậy ở trẻ những cảm xúc chân thực với cái đẹp, cái thiện và có lúc còn thuyết phục mạnh hơn bất kì các hình thức giáo dục khác. Hầu hết trẻ em đều yêu thích ca hát từ rất sớm. Hoạt động hát luôn đồng hành cùng với trẻ (lúc múa, vận động, hoạt động góc, lúc dạo chơi...). Trong khi hát, trẻ vừa thể hiện tích cực những cảm xúc và tình cảm của mình; đồng thời cũng cảm thụ âm nhạc được dễ hơn. Vì vậy, hát đóng vai trò chủ yếu trong việc giải quyết các nhiệm vụ giáo dục âm nhạc, là phương tiện để giúp trẻ hình thành năng lực thẩm mĩ. Để dạy hát đạt hiệu quả không những GV phải có năng lực âm nhạc tốt mà cần biết kết hợp nhuần nhuyễn các phương pháp, hình thức tổ chức và đặc biệt là phải có kinh nghiệm trong việc sử dụng đồ dùng dạy học.

Hiện nay, phương tiện thông tin nghe, nhìn về âm nhạc rất đa dạng, phong phú. Trẻ được học âm nhạc mọi lúc, mọi nơi. Ngoài việc học ở trường, trẻ còn được tiếp xúc với âm nhạc, như: xem biểu diễn, nghe hát trong các chương trình ti vi, băng đĩa, chương trình biểu diễn văn nghệ tại các nhà văn hóa, trung tâm văn hóa... Khi tổ chức cho trẻ hoạt động ca hát, đồ dùng trực quan như: Đàn, phương tiện nghe nhìn,

các thiết bị âm thanh, tranh ảnh... không thể thiếu. Khi tổ chức cho trẻ hoạt động ca hát, GVMN cần thực hiện các bước: Làm quen bài hát; dạy trẻ hát; ôn luyện, củng cố cần phải có sự lựa chọn đồ dùng và cách sử dụng đồ dùng trực quan ở mỗi bước sao cho phù hợp và đem lại hiệu quả. Cụ thể:

- *Cho trẻ làm quen với bài hát:* Trước khi dạy hát, GV cho trẻ làm quen với bài hát về tên bài hát, tên tác giả, xuất xứ vùng miền (nếu là bài hát dân ca), nội dung, tính chất và cho trẻ nghe trọn vẹn bài hát. GV kết hợp lời nói và đồ dùng trực quan để giới thiệu cho trẻ nắm được nội dung bài sắp học. Cô có thể đọc vài câu đồng dao hoặc lời bài hát kết hợp với các phương tiện đồ chơi (búp bê, con rối, gà, vịt, chim, thỏ, thú nhồi bông, mũ đính sao vàng, tranh ảnh chụp phóng to gắn với nội dung bài hát...). Ví dụ, với chủ đề "TMN", GV dạy hát bài "Cháu đi mẫu giáo" (Phạm Minh Tuấn), cô dùng tranh vẽ hoặc hình ảnh TMN có mái trường, có cô và trẻ, có vườn hoa, cây cảnh... với các màu sắc khác nhau. Qua bức tranh, cô giới thiệu nội dung bài hát, nhắc trẻ các bài hát đã học về chủ đề, trò chuyện với trẻ về bức tranh (nội dung nói về gì? có những ai? có những màu gì?...), như thế, trẻ vừa được tích hợp về tạo hình và môi trường xung quanh, vừa phát huy được tính tư duy tích cực của trẻ; với chủ đề "Thế giới động vật", dạy trẻ hát bài: "Con chim vành khuyên" (Hoàng Vân), cô có thể sử dụng đồ dùng trực quan như mô hình một vườn cây trong đó có các loại chim, thú kết hợp mũ đội gắn hình các chú chim trong bài hát khi cho trẻ hát, vận động hoặc từng tổ tham gia trò chơi. Qua việc sử dụng phương tiện, đồ dùng, đồ chơi trực quan đó, cô dẫn dắt, gợi mở để trẻ tự nói lên những nhận biết của mình, cảm xúc của mình khi được làm quen với bài hát.

- *Hát mẫu:* Cô sử dụng nhạc cụ đệm hát (có thể tự đệm đàn hoặc sử dụng bộ nhớ đã ghi sẵn trong đàn organ); lưu ý sử dụng âm lượng vừa phải để trẻ nghe rõ giai điệu, lời ca của bài hát. GV trình bày bài hát một cách đầy đủ, trọn vẹn, có cảm xúc để trẻ nghe toàn bộ giai điệu và lời ca. Khi hát mẫu lần hai (biểu diễn cho trẻ xem) GV nên thay trang phục phù hợp (áo dài, áo tứ thân, áo bà ba...), sử dụng đạo cụ (nón lá, nón quai thao, quạt...) có thể kết hợp với một vài động tác múa phụ họa nhằm khắc họa hình tượng tác phẩm, tạo hứng thú học tập cho trẻ.

- *Dạy hát:* Trước khi dạy hát, GV có thể đàn giai điệu bài hát một hoặc hai lần cho trẻ nghe. Cô dùng đàn lấy âm chủ để bắt giọng cho phù hợp với giọng hát của trẻ. Khi trẻ hát sai cao độ, cô có thể đàn giai điệu một cách rõ ràng, chậm rãi kết hợp với giọng hát của cô để sửa chỗ trẻ hát sai, sau đó dùng đàn đệm, kết hợp với phần đàn giai điệu của bài hát để trẻ hát

chuẩn xác cả bài, tạo cho trẻ sự hào hứng khi tham gia hoạt động.

- *Củng cố:* Khi tổ chức cho trẻ hát thi đua theo tổ, nhóm, cô mở phần đệm của đàn (đã ghi sẵn) hoặc bật tiết tấu tự động của đàn để trẻ hát đúng nhịp điệu của bài hát. Cô hướng dẫn trẻ sử dụng nhạc cụ: trống lắc, phách tre, xúc xắc, song loan, sắc xô, các dụng cụ âm nhạc tự làm... để gõ đệm cho trẻ luyện tập, tạo sự hứng thú và kích thích lòng say mê âm nhạc của trẻ, trẻ sẽ hào hứng và tích cực hơn trong khi hoạt động. Sau khi đàm thoại với trẻ về nội dung, những hình ảnh, sự vật, hiện tượng được nêu trong bài hát và lồng ghép các nội dung tích hợp (như: toán, môi trường xung quanh...), cô đệm đàn (hoặc mở nhạc đệm ghi sẵn) cho cả lớp vừa hát vừa đi ra ngoài lớp.

Ngoài việc sử dụng đồ dùng trực quan như trên, GV cần thể hiện sự sáng tạo trong việc chuẩn bị đồ dùng dạy học như: sử dụng tranh ảnh minh họa, các nhạc cụ gõ, bài tập thực hành, album âm nhạc, tài liệu học tập..., có thể dùng các chất liệu như: vỏ sò, vỏ ốc, vỏ quả dừa, vỏ lon nước ngọt, chai nhựa, thanh tre... để tạo những nhạc cụ gõ trong các tiết học âm nhạc, điều này thường khiến cho trẻ thích thú, sôi nổi, hào hứng khi tham gia. Hơn nữa, mỗi khi trẻ nhìn thấy những đồ dùng, đồ chơi được làm từ các chất liệu đó trong cuộc sống, đã tạo cho các em sự gần gũi, thân thiện; từ đó, gợi cho trẻ nhớ đến những nội dung âm nhạc đã học.

3. Kết luận

Phòng HĐÂN và trang thiết bị, đồ dùng, học liệu... trong các TMN là một trong những điều kiện cần thiết để nâng cao chất lượng giáo dục thẩm mỹ nói chung, việc tổ chức HĐÂN nói riêng trong nhà trường, góp phần hình thành và phát triển các mặt nhân cách cho trẻ; nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục và nuôi dưỡng tâm hồn trẻ em. Phòng HĐÂN là nơi tổ chức các HĐÂN có tính tổng hợp nhằm nâng cao khả năng cảm thụ âm nhạc cho trẻ, giúp trẻ được trải nghiệm trong môi trường âm nhạc hết sức đa dạng, phong phú, sinh động; qua đó, hình thành những năng lực thẩm mỹ cơ bản, phát triển cảm xúc, tình cảm cho trẻ... Cùng với đó, việc sử dụng đồ dùng, học liệu trực quan sinh động cũng rất cần thiết và có tác dụng to lớn trong quá trình tổ chức HĐÂN ở TMN theo quan điểm giáo dục "lấy trẻ làm trung tâm". Đồ dùng trực quan có thể do GV tự làm hoặc được trang bị. Tuy nhiên, GV phải học cách sử dụng và biết sử dụng sao cho phù hợp, đúng lúc, đúng chỗ, tránh lạm dụng để mọi đồ dùng trực quan phát huy được vai trò hỗ trợ của mình trong quá trình tổ chức cho trẻ tham gia các HĐÂN; góp phần hình thành phẩm chất, năng lực thẩm mỹ cho các trẻ. □

(Xem tiếp trang 104)

lớp tham gia, như: Lễ khai giảng, ngày Quốc tế thiếu nhi, Tết Trung thu, lễ Bế giảng năm học... Trong các sự kiện ấy không thể thiếu việc tổ chức các trò chơi mang tính chất cộng đồng, giao lưu gắn kết giữa mọi trẻ trong trường bằng âm nhạc: Trò chơi hát đối đáp, hòa tấu dụng cụ gõ, đệm... Do được tham gia thể hiện ca hát, vận động và chơi các TCÂN trong những dịp này đã tạo sân chơi nghệ thuật vui vẻ, bổ ích và hứng thú khi đến trường và giúp trẻ hiểu thêm ý nghĩa cao đẹp của ngày hội ngày lễ.

3.2. Thường xuyên tổ chức nhiều dạng TCÂN khác nhau cho TMN: trò chơi phát triển tai nghe nhạc, trí nhớ âm nhạc, luyện phản xạ trong âm nhạc, đóng vai trong âm nhạc và sáng tạo trong âm nhạc. Ở mỗi dạng TCÂN lại tổ chức cho trẻ một số trò chơi khác nhau, như: *Tai ai tinh* là trò chơi thuộc dạng trò chơi phát triển tai nghe nhạc. Với trò chơi này, trẻ nghe và phân biệt được nhiều nét giai điệu, âm sắc giọng hát, các loại nhịp, cường độ âm thanh và thể loại âm nhạc khác nhau của bài hát; trẻ cảm nhận được sự khác biệt trong các yếu tố âm nhạc, thấy được nét đẹp trong sự khác biệt đó. Từ đó, trẻ có hứng thú với trò chơi hơn, tập trung lắng nghe và phân biệt được sự thay đổi của các yếu tố cấu thành âm nhạc.

3.3. Tích cực tổ chức cho trẻ tham gia các hoạt động góc, đặc biệt là “góc âm nhạc” (hoặc “góc biểu diễn”). Góc âm nhạc là môi trường nghệ thuật ngay trong lớp học, là sân chơi nghệ thuật để trẻ tự do thể hiện khả năng sáng tạo và biểu diễn nghệ thuật của mình. Khi chơi ở “góc” này, trẻ tự thỏa thuận phân vai chơi, có trẻ thì đóng làm nhạc công đệm đàn cho bạn hát, có trẻ thì đóng làm ca sĩ cầm micro biểu diễn, có trẻ sẽ múa minh họa, gõ đệm cho bạn, cũng có nhóm trẻ lại làm khán giả cổ vũ... Khi chơi cùng nhau, mỗi trẻ đều rất cố gắng thể hiện thật tốt vai diễn của mình để nhận được sự cổ vũ và ngưỡng mộ của các bạn, trẻ chơi theo nhóm biết thỏa thuận công việc trong nhóm, trẻ biểu diễn thì thể hiện sự chu đáo, tự tin, tự nhiên... Qua các hoạt động chơi bằng âm nhạc này, trẻ cảm nhận và thể hiện được những vẻ đẹp trong cuộc sống, trong lao động và học tập.

***

Âm nhạc nói chung và TCÂN nói riêng là phương tiện GDTM hiệu quả đối với sự hình thành và phát triển nhân cách TMN. Thông qua TCÂN, trẻ có môi trường và điều kiện thuận lợi để củng cố, khám phá và thể hiện những hiểu biết và kĩ năng hoạt động âm nhạc theo cách riêng của trẻ. Quan trọng hơn, qua chơi mà xây dựng được tình yêu của trẻ đối với âm nhạc, đây là một thành công rất lớn của quá trình GDTM. Từ chỗ yêu thích, trẻ dần khám phá, tìm hiểu

cái hay, cái đẹp, cái thiện trong âm nhạc; sau đó mới học tập và vận dụng những nét đẹp đó trong nghệ thuật âm nhạc và trong cuộc sống hàng ngày. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Đào Thanh Âm (chủ biên, 1997). *Giáo dục học mầm non* (tập 1). NXB Đại học Sư phạm.
- [2] Phạm Thị Châu - Nguyễn Thị Oanh - Trần Thị Sinh (2006). *Giáo dục học mầm non*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [3] Ngô Thị Nam và nhóm tác giả (1993). *Âm nhạc và phương pháp giáo dục âm nhạc* (tập 2). NXB Giáo dục.
- [4] Phạm Thị Hòa (2014). *Giáo trình tổ chức hoạt động âm nhạc cho trẻ mầm non* (tập II). NXB Giáo dục Việt Nam.
- [5] Bộ GD-ĐT (2009). *Chương trình Giáo dục mầm non*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [6] Đỗ Xuân Hà (1989). *Giáo dục thẩm mỹ - Môn nợ lớn đối với thế hệ trẻ*. NXB Giáo dục.

Sử dụng phòng hoạt động âm nhạc...

(Tiếp theo trang 116)

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
- [2] Đặng Lộc Thọ (2015). *Thực trạng sử dụng đồ chơi, học liệu giúp phát triển khả năng nhận thức và trí tưởng tượng sáng tạo cho trẻ tại các trường mầm non thực hành thuộc Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương*. Tạp chí Thiết bị Giáo dục, số đặc biệt tháng 9/2015, tr 70-71; 90.
- [3] Hoàng Công Dụng - Trần Chinh (2015). *Tổ chức các hoạt động lễ hội ở trường mầm non*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [4] Nguyễn Thị Hoà (2012). *Giáo dục tích hợp ở bậc mầm non*. NXB Đại học Sư phạm.
- [5] Trần Bá Hoàn (2003). *Dạy học lấy người học làm trung tâm: Nguồn gốc, bản chất, đặc điểm*. Tạp chí Thông tin khoa học giáo dục, số 96/2003, tr 1-5.
- [6] Trần Văn Minh (2015). *Xây dựng phòng hoạt động âm nhạc góp phần nâng cao kĩ năng tổ chức hoạt động âm nhạc trong đào tạo giáo viên mầm non*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 6/2015, tr 156-158.
- [7] Lê Anh Tuấn (2007). *Giáo trình dàn dựng chương trình âm nhạc tổng hợp*. NXB Giáo dục.
- [8] Hoàng Văn Yến (chủ biên, 2003). *Bồi dưỡng âm nhạc cho giáo viên mầm non*. NXB Giáo dục.